

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा पर्यटन विभागबाट क्यासिनो
व्यवसायी (सूचक संस्था) लाई जारी गरेको निर्देशन, २०८२

पृष्ठभूमि:

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण गर्ने सम्बन्धमा क्यासिनो कारोबारमा स्वच्छता एवम् पारदर्शिता कायम गर्दै सूचक संस्थाहरूको काम कारबाहीलाई थप व्यवस्थित गर्न वाञ्छनीय भएकोले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७५. को उपदफा (२) र पर्यटन ऐन २०३५ (संशोधन सहित) को दफा ४५८. ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी विभागबाट यो निर्देशन जारी गरिएको छ।

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

- संक्षेप नाम र प्रारम्भ:** (१) यस निर्देशनको नाम "सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा क्यासिनो व्यवसायी (सूचक संस्था) लाई जारी गरेको निर्देशन, २०८२" रहेको छ।
(२) यो निर्देशन तुरन्त लागु हुनेछ।
- परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशनमा,-
  - "ऐन" भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ सम्झनु पर्दछ।
  - "नियमावली" भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण नियमावली, २०८१ सम्झनु पर्दछ।
  - "सूचक संस्था" भन्नाले ऐनको दफा २ को खण्ड (८) को देहाय (१) र पर्यटन ऐन, २०३५ को दफा २ को खण्ड (८) बमोजिमको क्यासिनो व्यवसायी सम्झनु पर्दछ।
  - "ग्राहक" भन्नाले नियमावलीको नियम २ को खण्ड (ख) बमोजिमको खेल्ने व्यक्ति सम्झनु पर्दछ।
  - "वित्तीय जानकारी इकाई" भन्नाले ऐनको दफा ९ बमोजिमको वित्तीय जानकारी इकाई सम्झनु पर्दछ।
  - "विभाग" भन्नाले पर्यटन विभाग सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद-२ नीतिगत व्यवस्था

- निर्देशनको पालना:** ऐन र नियमावलीको अधीनमा रही यो निर्देशनको पालना गर्नुपर्ने कर्तव्य सूचक संस्थाको हुनेछ। ऐन नियममा भएको व्यवस्थाको पालना सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

१

४. **जोखिम मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थापनः**: (१) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८, र दफा ३५ बमोजिम देहाय अनुसार जोखिमको पहिचान र मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ।

- (क) राष्ट्रिय तथा क्षेत्रगत जोखिम मूल्याङ्कन सम्बन्धी प्रतिवेदन,
- (ख) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धमा कुनै प्रतिष्ठित अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाले गरेको अध्ययन तथा अनुसन्धानको प्रतिवेदन,
- (ग) व्यवसायिक सम्बन्धको प्रकृति, उद्देश्य र अवधि,
- (घ) सम्बन्धित निकायले निर्धारण गरेका अन्य आधार।

(२) उपबुँदा (१) बमोजिम जोखिम मूल्याङ्कन गर्नु अघि ऐनको दफा ३५ को उपदफा २ बमोजिम मूल्याङ्कन पद्धति तथा वस्तुगत आधार तयार गरी मूल्याङ्कनको कार्य शुरू गर्नुभन्दा १५ दिनअघि नियमनकारी निकाय समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) सूचक संस्थाले जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन अनुसार जोखिम व्यवस्थापन गर्दा देहायका विषयमा ध्यान दिनु पर्नेछ:-

- (क) जोखिमलाई उच्च, मध्यम, न्यून आधारमा वर्गीकरण गर्ने,
- (ख) जोखिम मूल्याङ्कन तथा सो को अद्यावधिक लिखित अभिलेख राख्ने,
- (ग) त्यस्तो अभिलेख विभाग र अन्य सम्बद्ध निकायले माग गरेमा शीघ्र उपलब्ध गराउनु पर्ने,
- (घ) जोखिम मूल्याङ्कनमा उच्च जोखिम देखिएका ग्राहकको हकमा बृहत् ग्राहक पहिचानको उपाय अवलम्बन गर्ने।

(४) सूचक संस्थाले जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ऐनको दफा ३५ ज. बमोजिमको स्वतन्त्र समीक्षा गराउनु पर्नेछ।

५. **नीति तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्ने**: सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८ को उपदफा (१) बमोजिम नीति तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्दा सोही दफाको उपदफा (२) मा तोकिएका व्यवस्थाहरूका अतिरक्त देहायका विषयहरूलाई समेत समावेश गर्नु पर्नेछ :-

- (क) कर्मचारीको आन्तरिक जिम्मेवारी तथा कार्य विभाजन,
- (ख) जोखिम व्यवस्थापनको आधार र पद्धति,
- (ग) जोखिममा आधारित ग्राहक तथा कारोबारको पहिचान तथा अद्यावधिक व्यवस्था,
- (घ) अस्वभाविक तथा शङ्खास्पद कारोबारको पहिचान गर्ने आधार र पद्धति,
- (ड) विभाग र सम्बन्धित निकायले समयसमयमा दिएका निर्देशनहरू।

६. **सूचीकृत व्यक्तिको सम्पत्ति तथा कोष रोका सम्बन्धमा**: (१) सूचक संस्थाले ग्राहक पहिचान लगायत अन्य काम कारोबार गर्दा ऐनको परिच्छेद ६ ख. तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ) निवारण नियमावली, २०८१ को परिच्छेद ६ मा उल्लिखित व्यवस्थाको प्रभावकारी पालना भएको कुराको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

(२) यस निर्देशनमा उल्लेख भएका व्यवस्था ऐनको दफा २ को खण्ड (३१), दफा ७८१, र परिच्छेद ६ ख. बमोजिम आम विनाशका हातहतियार निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानीका सन्दर्भमा समेत लागू गर्नुपर्नेछ।

७. कार्यान्वयन अधिकारीको जानकारी दिनुपर्ने: (१) सूचक संस्थाले ऐन बमोजिम तोकिएको कार्यान्वयन अधिकारीको नाम थर, ठेगाना सम्पर्क नम्बर लगायतको विवरण विभाग र वित्तिय जानकारी इकाईलाई तत्काल दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा १ बमोजिमको व्यक्ति वा विवरण परिवर्तन भएमा सोही बमोजिमको विवरण तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

८. परिपालना परीक्षण: सूचक संस्थाले ऐन र नियमावली बमोजिम आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिनाभित्र परिपालना परीक्षण सम्पन्न गराउनु पर्नेछ।

परिच्छेद - ३

कार्य व्यवस्थापन

९. ग्राहकको पहिचान गर्नुपर्ने: (१) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७क. को उपदफा (४) बमोजिम ग्राहकको पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि गर्दा सम्भव भए सम्म ग्राहकको राश्ट्रियता खुल्ने सम्बन्धित देशको विद्युतीय अभिलेखमा पहुँच प्राप्त गरी सम्पन्न गर्न सक्नेछ।

(२) उपबुँदा (१) बमोजिम ग्राहक पहिचान तथा सो को सम्पुष्टि गर्न प्राविधिक कारणले सम्भव नभएमा ऐनको दफा ७क. को उपदफा (४) र नियमावलीको नियम ४ र ५ बमोजिम हुने गरी आन्तरिक व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

(३) उपबुँदा (१) वा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एक दिन (प्रवेश समयले २४ घण्टा) मा दुईलाख रूपैया वा सोभन्दा कम रकमको कारोबार गर्ने ग्राहकको विवरण लिने नलिने सम्बन्धमा सूचक संस्थाले आवश्यक व्यवस्था गर्नेछ।

(४) सूचक संस्थाले देहायका ग्राहक तथा कारोबारका सम्बन्धमा बास्तविक धनीको पहिचानको सम्पुष्टि गर्नु पर्नेछ:-

(क) ग्राहक जोखिमयुक्त वा उच्च पदस्थ व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिको परिवारको सदस्य तथा सम्बद्ध व्यक्ति भएको देखिएमा, वा

(ख) ग्राहकको काम कारवाही शंकास्पद देखिएमा।

१०. ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्ने अवस्था: (१) सूचक संस्थाले देहाय बमोजिमको कार्य गर्दा ग्राहकको सही रूपमा पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि भरपर्दो सोतबाट प्राप्त कागजात, तथ्याङ्क वा जानकारीका आधारमा गर्नु पर्नेछ:-

(क) व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना गर्दा,

(ख) ग्राहकले पटक पटक गरी एक दिनमा दश लाख रूपैयाँ भन्दा बढी नगद रकमको कारोबार गर्दा,

(ग) ग्राहकको पहिचानको लागि पहिले लिएको जानकारीको सत्यता वा पर्याप्तिमा शङ्का लागि थप सम्पुष्टि गर्नु पर्दा,

(घ) सम्पत्ति शुद्धीकरण वा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी भएको शङ्का लागि थप सम्पुष्टि गर्नु पर्दा,

(ङ) उच्च जोखिमयुक्त ग्राहक वा उच्चपदस्थ व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिको परिवारको सदस्य तथा सम्बद्ध व्यक्ति भएको देखिएमा प्रत्येक कारोबार गर्दा, वा

(च) विभागले तोकिदिएको अन्य कुनै कार्य गर्दा।

(२) सूचक संस्थाले बेनामी वा काल्पनिक नाममा कुनै प्रकारको कारोबार गर्न वा गराउन हुँदैन।

(३) ऐनको दफा ७५ को उपदफा (१) बमोजिम विद्यमान ग्राहकको पहिचान तथा सम्पुष्टि अद्यावधिक गर्दा देहायको समयावधिमा गर्नु पर्नेछ:-

(क) उच्च जोखिम देखिएका ग्राहकको कम्तीमा ६ महिनामा एक पटक,

(ख) ग्राहकको पहिचान विवरण अनुरूप कारोबार मेल नखाएको अवस्थामा तत्काल,

(ग) ग्राहकको पहिचान विवरणमा उल्लिखित सूचना, जानकारी तथा तथ्याङ्कको सत्यता वा पर्यासिताको बारेमा शङ्का लागेको अवस्थामा तत्काल,

(घ) अन्य जोखिम भएको अवस्थामा जोखिम सापेक्ष हुने गरी क्यासिनोले निर्धारण गरे बमोजिम।

(४) ग्राहकको पहिचानको अभिलेख अद्यावधिक गर्दा देहायका प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ:-

(क) प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष र अनौपचारिक सूचनाको विश्लेषण गर्ने,

(ख) वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउनुपर्ने न्यूनतम सूचना र जानकारी सङ्कलन गर्ने,

(ग) अभिलेख अद्यावधिक हुन नसकेका खेलाडीको अलगगै विवरण तयार गर्ने।

११. जोखिममा आधारित उच्च पदस्थ व्यक्तिहरूको पहिचान: (१) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७५. को उपदफा (२) र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउण्डरिङ) निवारण नियमावली, २०८१ को नियम १५ बमोजिम ग्राहकको रूपमा आउने उच्च पदस्थ व्यक्तिको पहिचान गरी विवरण नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्दै सुरक्षित राख्नुपर्नेछ।

(२) उच्च पदस्थ व्यक्तिको परिवारका सदस्य वा नजिकको सम्बन्ध भएको/नभएको यकीन गर्नुपर्दछ।

(३) उच्च पदस्थ व्यक्तिको, निजको परिवारका सदस्य वा नजिकको सम्बन्ध भएको व्यक्तिको पहिचान गर्दा देहाय बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन गर्न सकिनेछ:-

(क) ग्राहकबाट सूचना लिने,

(ख) सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध सूचना ग्रहण गर्ने,

(ग) सामाजिक सञ्चालमा उपलब्ध सूचनाहरूको विश्लेषण गर्ने,

(घ) व्यवसायिक रूपमा उपलब्ध तथ्याङ्क लिने,

(ङ) सूचक संस्थाले देखेका अन्य उपायहरु।

महानिर्देशक

१२. बृहत् ग्राहक पहिचान सम्बन्धमा: (१) सूचक संस्थाले कारोबार गर्दा ऐनको दफा ७३ को उपदफा (१) र नियमावलीको नियम ८(१) को व्यवस्था अनुरूप देहाय बमोजिम बृहत् ग्राहक पहिचान गर्नुपर्नेछ।

(क) उच्च जोखिमयुक्त देखिएको ग्राहक,

(ख) आर्थिक वा कानूनी उद्देश्य स्पष्ट नदेखिने जटिल, ठूलो वा अस्वभाविक प्रवृत्तिको कारोबार गर्ने ग्राहक

(ग) सम्पति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड पालना नगर्ने वा आंशिक रूपमा मात्र पालना गर्ने भनी अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पहिचान भएको मुलुकको ग्राहक,

(घ) उच्चपदस्थ व्यक्ति र त्यस्तो व्यक्तिको परिवारको सदस्य तथा निजसंग सम्बद्ध व्यक्ति वा ग्राहक,

(ङ) उच्च जोखिमयुक्त नयाँ उपकरण (प्रोडक्ट) वा सेवा प्रयोग गर्ने ग्राहक,

(च) सम्पति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूर वा अन्य कुनै कसूरमा शाङ्गा लागेको ग्राहक, वा

(छ) विभागले तोकिदिएको अन्य ग्राहक।

(२) ग्राहकको बारेमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष, औपचारिक वा अनौपचारिक रूपमा प्राप्त गरेको सूचनाको विश्लेषण गरी पहिचानलाई अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

१३. वास्तविक धनीको पहिचान गर्नु पर्ने: (१) सूचक संस्थाले व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना गर्दा वा कारोबार गर्दा वास्तविक धनीको पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्नको लागि आवश्यक मनासिव उपायहरु अपनाउनु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले कुनै व्यक्तिले अन्य कुनै व्यक्तिको तर्फबाट व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना वा कारोबार सम्बन्धी काम कारबाही गरे वा नगरेको सम्बन्धमा यकिन गर्नु पर्नेछ।

(३) उपबुँदा (२) बमोजिम यकिन गर्दा कुनै व्यक्तिले अर्को व्यक्तिको तर्फबाट व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना वा कारोबार गरेको देखिएमा सूचक संस्थाले त्यस्तो व्यक्तिको पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि सम्बन्धमा दफा ७३ को उपदफा (४) को खण्ड (घ) बमोजिम उपाय अपनाउनु पर्नेछ।

१४. खास कारोबारमा विशेष ध्यान दिनु पर्ने: (१) सूचक संस्थाले देहायका कारोबारका सम्बन्धमा विशेष ध्यान दिनु पर्नेछ:-

(क) आर्थिक वा कानूनी उद्देश्य स्पष्ट नदेखिने जटिल, ठूलो वा अस्वभाविक प्रवृत्तिको सबै कारोबार,

(ख) सम्पति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको पालना नगर्ने वा आंशिक रूपमा मात्र पालना गर्ने भनी पहिचान भएको मुलुकको व्यक्ति, संस्था वा कानूनी प्रबन्ध व्यावसायिक सम्बन्ध वा कारोबार, वा

(ग) विभागले तोकिदिएको अन्य कारोबार।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८, बमोजिम खास तथा अधिक उद्देश्य स्पष्ट नदेखिने जटिल, ठूलो वा अस्वाभाविक प्रकृतिको सबै कारोबारमा विशेष ध्यान दिनु पर्छ र त्यस्ता कारोबारको पृष्ठभूमि तथा उद्देश्यको परीक्षण गर्ने तथा सो बाट प्राप्त निष्कर्षको लिखित अभिलेख सुरक्षित राखी वित्तीय जानकारी इकाई, नियमनकारी निकाय र अधिकार प्राप्त अधिकारीले माग गरेका बखत तत्काल उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।

(३) सूचक संस्थाले कुनै व्यक्ति नियमित ग्राहक भएमा त्यस्तो ग्राहक वा वास्तविक धनी यथार्थ हो होइन भन्ने द्विविधा वा शंका लागेमा जोखिम विश्लेषण गरी निजको अभिलेख अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ।

१५. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था गर्नुपर्ने: (१) ऐन, नियमावली, र यो निर्देशन बमोजिम सूचक संस्थाले पूरा गर्नुपर्ने दायित्व प्रभावकारी रूपमा पूरा गर्ने, गराउन आवश्यक नीति, कार्यविधि, नियन्त्रण प्रणाली, जनशक्ति र साधन स्रोतको समुचित व्यवस्था मिलाउने जिम्मेवारी सम्बन्धित सूचक संस्था, सञ्चालक समिति, व्यवस्थापन समिति वा त्यस्तै प्रकृतिको अन्य समिति, संस्था वा व्यक्तिको हुनेछ।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८. को उपदफा (३) बमोजिम व्यवस्थापनस्तरको सम्पर्क व्यक्ति तोक्नु पर्नेछ।

(३) उपबुँदा (२) बमोजिम तोकिएका व्यक्तिको नाम, थर, ठेगाना, फोन नं., इमेल, योग्यता लगायतका विवरण विभागमा तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउनु पर्नेछ। निजको विवरण परिवर्तन भएमा सो को जानकारी समेत विभाग तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) उपबुँदा (२) बमोजिम नियुक्त सम्पर्क व्यक्तिले ऐनको दफा ७८. को उपदफा (४)मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त देहाय बमोजिमको जिम्मेवारी समेत पूरा गर्नु पर्नेछ:-

(क) ऐन, नियमावली र यस निर्देशन बमोजिमको कार्य प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(ख) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिमको कार्य प्रभावकारी रूपमा गर्न नीति, कार्यविधि र प्रणालीको मस्यौदा तयार गरी पेश गर्ने,

(ग) आफ्नो कार्यालयका पदाधिकारी, कर्मचारी र अन्य व्यक्तिबाट ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिम प्राप्त शङ्कास्पद वा अस्वाभाविक कारोबार सम्बन्धी सूचना प्राप्त गरी जाँचबुझ गर्ने,

(घ) आफ्नो कार्य सम्पादन गर्न अन्य शाखा वा पदाधिकारीसँग आवश्यक जुनसुकै कागजात, विवरण वा सूचना सरल तरिकाले जुनसुकै बखत प्राप्त गर्न सक्ने,

(ङ) सरोकारवालाहरुबाट ऐन, नियमावली र यो निर्देशन पालना भए नभएको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने।

(५) सम्पर्क व्यक्तिले ऐन, नियमावली र यो निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा माग गरेको आवश्यक सूचना, जानकारी, कागजात, अभिलेख वा विवरण उपलब्ध नगराउने सम्बन्धित सूचक संस्थाका पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई कारबाहीको सिफारिश गर्नु पर्नेछ र सो सिफारिश

महानिर्देशक

बमोजिम सम्बन्धित सूचक संस्थाले कारवाही गर्नु पर्नेछ। त्यसरी गरेको कारवाहीको जानकारी विभाग र वित्तीय जानकारी इकाईलाई समेत गराउनु पर्नेछ।

(६) ऐन, नियमावली र यस निर्देशनको पालनालाई प्रभावकारी एवं परिणाममुखी बनाउनका लागि सूचक संस्थाले संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका अतिरिक्त लगानीकर्ता, व्यवस्थापन र कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण वा तालिमको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

१६. प्रतिवेदन तथा परीक्षण: (१) सूचक संस्थाले यो बमोजिम सम्पादन गरेका कार्यहरूको अर्धवार्षिक प्रतिवेदन अनुसूची-१ को ढाँचामा उक्त अवधि सकिएको सात दिनभित्र विभागमा पठाउनु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी नियन्त्रण सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम भए गरेका काम कारवाहीको मूल्याङ्कन, लेखापरीक्षण लगायत अन्य सम्परीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।

(३) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ३५८ र नियमावलीको नियम ८१ बमोजिम ऐनको दफा ३५८ अनुसारको सूचिकृत परिपालना परीक्षकबाट प्रत्येक वर्ष ऐनको दफा ३५८ अनुसारका विषयमा सम्परीक्षण गराई नियमनकारी निकाय समक्ष परिपालना प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

१७. मान्यताको पालना: (१) सूचक संस्थाले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको अनुकूल हुने गरी सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी प्रणालीको व्यवस्थापन गर्दा सोसँग सम्बन्धित Financial Action Task Force (FATF) लगायत अन्तर्राष्ट्रीय संस्थाले प्रकाशन गरेको अध्ययन तथा प्रतिवेदनलाई समेत आधार लिन सक्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण लगायत अन्य गैर कानूनी तथा आपराधिक कार्यको नियन्त्रणमा कमजोर देखिएका मुलुकको सूची तयार तथा अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ।

१८. अभिलेख व्यवस्थापन: सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८. र नियमावलीको नियम १८ बमोजिम तयार भएका विवरण, सूची, जानकारी, प्रतिवेदन, अभिलेख, सूचनाहरू व्यवसायिक सम्बन्ध अन्त्य भएको वा कारोबार भएको मितिले पाँच वर्ष सम्म सुरक्षित राख्नुपर्नेछ। साथै, उपरोक्त विवरणहरू आवश्यक परेको बखत तत्काल उपलब्ध गराउन सकिने गरी विद्युतीय माध्यममा समेत अभिलेख राख्नुपर्नेछ। यसरी राखेको अभिलेख कानूनी कारवाहीको सिलसिलामा प्रमाण स्वरूप प्रयोग गर्न सकिने गरी एकिकृत र व्यवस्थित तवरले दुरुस्त राख्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-३

वित्तीय जानकारी ईकाई सम्बन्धी कार्य

१९. वित्तीय जानकारी ईकाईको निर्देशन पालना गर्नुपर्ने: सूचक संस्थाले वित्तीय जानकारी ईकाईले जारी गरेको सीमा सम्बन्धी निर्देशन, आदेश, शर्त, मार्गदर्शन पालना गर्नु पर्नेछ।

२०. सीमा कारोबारको विवरण: ऐनको दफा १०८. बमोजिम कुनै ग्राहकले एकै पटक वा पटक-पटक गरी एक दिनमा दश लाख रुपैयाँ वा सो भन्दा बढी रकमको कारोबार गरेमा त्यस्तो कारोबारको

विवरण कारोबार भएको मितिले पन्थ दिन भित्र वित्तीय जानकारी इकाईको goAML प्रणाली मार्फत वा इकाईले तोके बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इंकाइमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

२१. शंकास्पद कारोबारको प्रतिवेदन दिनु पर्ने: (१) ऐनको दफा ७८. बमोजिमको कुनै अवस्था विद्यमान भएमा सूचक संस्थाले वित्तीय जानकारी इकाईको goAML प्रणाली मार्फत वा इकाईले तोके बमोजिमको ढाँचा मार्फत शङ्कास्पद कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गरी तत्काल वित्तीय जानकारी इकाई समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८. (२) बमोजिम शंकास्पद कारोबारको प्रयास तथा शंकास्पद गतिविधिको सूचना एवं जानकारी वित्तीय जानकारी इकाईको goAML प्रणाली मार्फत वा इकाईले तोके बमोजिमको ढाँचामा तत्काल वित्तीय जानकारी इकाई समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) उपबुँदा (१) वा (२) बमोजिम प्रतिवेदन तयार गर्दा वित्तीय जानकारी इकाईले निर्धारण गरेको ढाँचा, पद्धति तथा कार्यविधि बमोजिम गर्नुपर्नेछ।

(४) अनुसन्धान गर्ने निकायले अनुसन्धानको सिलसिलामा कुनै व्यक्ति वा संस्थाको विवरण वा सूचना माग गरेको अवस्थामा वा शङ्कास्पद देखिने नयाँ तथ्य वा विषय जानकारी प्राप्त गरेमा सो समेत वित्तीय जानकारी इकाईलाई अतिरिक्त सूचनाको रूपमा जानकारी दिन सकिनेछ।

(५) सूचक संस्थाले शङ्कास्पद कारोबार तथा गतिविधि पहिचान गर्ने सूचक तयार गरी लागू गर्नुपर्नेछ र त्यस्ता सूचक समय-समयमा अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद-४

विविध

२२. सूचनाको गोपनियता: (१) सूचक संस्था, व्यवासायीका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सम्बद्ध व्यक्तिहरूले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशन बमोजिम तयार गरिएको प्रतिवेदन, कागजात, अभिलेख, विवरण, सूचना वा जानकारी प्रचलित कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्नेछ।

(२) कसैले ग्राहक वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई कुनै प्रतिवेदन, कागजात, अभिलेख, विवरण, सूचना वा जानकारी उपलब्ध गराएको पाइएमा ऐनको दफा ३७ बमोजिम बचाऊ हुने अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा दफा ४४क बमोजिम सजाय हुनेछ।

२३. व्यवसायिक कारोबार र भुक्तानी: (१) सूचक संस्थाले कारोबार गर्दा व्यवसायिक संस्थाको नाममा रहेको बैंक वित्तीय संस्थामा रहेको खाताबाट गर्नुपर्नेछ। सूचक संस्थाले व्यक्तिगत खाता वा आफ्ना कर्मचारी, परिवारका सदस्य वा अन्य कुनै व्यक्तिको खाता प्रयोग गर्न पाइने छैन।

(२) सूचक संस्थाले एक पटक वा पटकपटक गरी एक दिनमा दुई लाख भन्दा बढी रकमको भुक्तानी दिंदा ग्राहकको खाता मार्फत दिनुपर्नेछ।

२४. कारबाही तथा सजाय: (१) ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनका व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन नगर्ने सूचक संस्था र त्यस्तो सूचक संस्थाका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूलाई ऐन बमोजिम उल्लङ्घनको मात्रा र सोबाट पर्न सक्ने प्रणालीगत प्रभावको आधारमा ऐनको दफा ७८. बमोजिम विभागले गर्ने कारबाहीको सामान्य आधार देहाय बमोजिम हुनेछ:

८

महानिर्देशक

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
१	नीति तथा कार्यविधि नबनाएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेश्रो पटक एक करोड रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
२	ग्राहकको पहिचान सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन नभएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक दश लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने। ३. तेश्रो पटक पचास लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
३	बेनामी वा काल्पनिक नाममा कारोबार गरेको पाइएमा	गाम्भीर्यताका आधारमा दुई करोड रुपैयाँ देखि पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।
४	ऐनको परिच्छेद दख. को व्यवस्था पालना भएको नपाइएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने २. दोस्रो पटक बाट दुई करोड रुपैयाँदेखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।
५	उच्चपदस्थ व्यक्तिको पहिचान हुने प्रणालीको व्यवस्था नभएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेश्रो पटक एक करोड रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।

R.D.

E.M.P.

Amg.

120020

महालिंगपुर

		<p>४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारवाही गर्ने।</p>
६	वास्तविक धनीको पहिचान गर्ने तथा पहिचान अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था नभएमा	<p>१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने।</p> <p>२. दोस्रो पटक पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।</p> <p>३. तेश्रो पटक एक करोड रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।</p> <p>४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारवाही गर्ने।</p>
७	जोखिम मुल्याङ्कन भएको नपाइएमा	<p>१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने।</p> <p>२. दोस्रो पटक पचास लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।</p> <p>३. तेश्रो पटक दुई करोड रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।</p> <p>४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारवाही गर्ने।</p>
८	जोखिम व्यवस्थापन भएको नपाइएमा	<p>१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने।</p> <p>२. दोस्रो पटक बीस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।</p> <p>३. तेश्रो पटक एक करोड रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पाँच करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।</p>

22/.

8/12/2015

Ang.

ex-000000

		४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारवाही गर्ने।
८	निरन्तर अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था नभएमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक दश लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेश्रो पटक बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारवाही गर्ने।
९	सिमा वा शंडास्पद कारोबार प्रतिवेदन समयमा नपठाएमा	ऐनको दफा १० को उपदफा (७) बमोजिम वित्तीय जानकारी इकाईले एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्नसक्ने।
१०	कार्यान्वयन अधिकारी नियुक्त नगरेकोमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक दश लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं.३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारवाही गर्ने।
११	सिमा कारोबारको पहिचान गर्ने प्रणाली नभएमा	१. पहिलो पटक दश लाख रुपैयाँ देखि एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने, २. त्यसपछि पचास लाख रुपैयाँ देखि दुई करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना।
१२	सञ्चालक समिति वा त्यस्तै समिति वा पदाधिकारीले गर्नुपर्ने समीक्षा नगरेमा	१. पहिलो पटक दश लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने। २. दोस्रो पटक बाट बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने।

		३. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
१३	तोकिएका विवरणहरूको अभिलेख नराखिएमा वा तोकिएको समयसम्म सुरक्षित नराखिएमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक दश लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटकबाट बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
१५	ऐन, नियम, निर्देशनमा उल्लेख भएका अन्य विषयको पालना नभएमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक दश लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटकबाट पचास लाख देखि गाम्भीर्यताका आधारमा एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना र अन्य आवश्यक कारबाही गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।

(२) विभागले उपबुँदा (१) बमोजिम कारबाही तथा सजाय गर्दा कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीको कैफियत देखिएमा निजउपर समेत कारबाही गर्न सक्नेछ।

(३) विभागले उपबुँदा (१) वा (२) बमोजिम कारबाही तथा सजाय गर्दा सफाई पेश गर्न मनासिव मौका दिनुपर्नेछ।

(४) विभागले ऐन बमोजिम कारबाही तथा सजाय गर्दा उक्त कारबाही तथा सजाय प्रभावकारी, अनुपातिक तथा निरोधात्मक नहुने देखेमा ऐनको अतिरिक्त अन्य सम्बन्धित कानून बमोजिम समेत थप कारबाही तथा सजाय गर्न सक्नेछ।

२५. सुचक संस्थाको दायित्व: यस निर्देशनमा उल्लेख नभएका तर ऐन तथा नियमावलीमा उल्लेख गरिएका विषयमा ऐन तथा नियमावली बमोजिम सुचक संस्थाले आफ्नो काम, कर्तव्य र दायित्व पूरा गर्नु गराउनु पर्नेछ।

२६. निरीक्षण सुपरिवेक्षण: विभागले जोखिमको आधारमा अनुगमन, निरीक्षण, सुपरिवेक्षण गर्नेछ। उक्त कार्यमा सुचक संस्थाले हरतरहले सहयोग गर्नु सुचक संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।

२७. व्याख्या गर्ने अधिकार: (१) यो निर्देशनको व्याख्या गर्ने अधिकार विभागका महानिर्देशकमा रहनेछ।
(२) यस निर्देशनको व्यवस्थामा आवश्यकता अनुसार विभागले परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

२८. खारेजी र बचाउ: (१) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी क्यासिनो व्यवसायी (सूचक संस्था) लाई जारी गरेको निर्देशन, २०७६ खारेज गरिएकोछ।
(२) उपबुँदा (१) मा उल्लेखित निर्देशन बमोजिम भएका कामकारवाही यसै निर्देशन बमोजिम भएको मानिनेछ।

महानिर्देशक

अनुसूची - १

(दफा नं २० सँग सम्बन्धित)

प्रतिवेदनको ढाँचा

सूचक संस्थाको नाम, ठेगाना: .....
.....

साल..... महिना:- .....

(ख) विवरण

१. नीति तथा कार्यविधि जारी गरेको मिति:
२. नीति तथा कार्यविधि अद्यावधिक गरेको मिति:
३. जोखिम मूल्याङ्कन सम्पन्न गरेको मिति:
४. जोखिम मूल्याङ्कन अद्यावधिक गरेको मिति:

सि.नं.	विवरण	आ.व.	प्रथम अर्धवार्षिक	दोश्रो अर्ध वार्षिक	जम्मा	कैफियत
(१)	ग्राहक संख्या					
(२)	पहिचान अद्यावधिक भएका ग्राहकको संख्या					
(३)	पहिचान अद्यावधिक हुन नसकेका ग्राहकको संख्या					
(४)	पहिचान पूरा नभएका कारण सम्बन्ध अन्त्य गरिएका ग्राहकको संख्या					
(५)	उच्च जोखिममा परेका ग्राहकको संख्या					
(६)	मध्यम जोखिममा परेका ग्राहकको संख्या					
(७)	न्यून जोखिममा परेका ग्राहकको संख्या					

82f

Ema

१४

MJ.

prashant

महानिर्देशक

(८)	बृहत पहिचान गरिएका ग्राहकको संख्या					
(९)	उच्च पदस्थ पदाधिकारीको संख्या					
(१०)	वास्तविक धनी पहिचान गरिएका ग्राहकको संख्या					
(११)	अनुगमन गरिएको ग्राहकको संख्या					
(१२)	सीमा कारोबार प्रतिवेदनको संख्या					
(१३)	शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदनको संख्या					
(१४)	क्षमता अभिवृद्धि (क) पदाधिकारी (ख) कर्मचारी (ग) संस्थागत प्रणाली					
(१५)	ग्राहकको देशगत विवरणको प्रतिवेदन					
(१६)	अन्य आवश्यक विवरण					

(ग) उक्त अधिमा गरिएका प्रमुख गतिविधि तथा चुनौती:

(घ) आगामी कार्य योजना:

विवरण पेश गर्नको हस्ताक्षर:

(कार्यान्वयन अधिकृत/ आधिकारिक प्रतिनिधि)

नाम:

पद:

फोन:

इमेल:

फ्याक्स:

मिति:

R.P. *Emo. Pa*

M.J.

12/9/2021

महानिर्देशक